

УДК 81:168.522

Олександра Пальчевська
orcid.org/0000-0002-2090-4870

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНА РЕКОНСТРУКЦІЯ ОБРАЗУ НОМІНАЦІЇ ПРІЗВИСЬКА В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ НАРОДНІЙ МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ

У пропонованій розвідці йдеться про особливості лінгвокультурної семантики прізвиськ у народній мові. Прізвиська – це імена, які надаються членам певної родини, товаришам по грі, друзям і колегам, та виконують важливу соціальну та лінгвокультурну функції. Нами виокремлено наступні лексико-семантичні групи прізвиськ: зовнішні риси людини, риси характеру, розум/дурість, віднесеність людини до певної професійної групи, соціальний статус, територіальну розміщеність.

Ключові слова: народна мова, прізвиська, лінгвокультурна семантика, неофіційні назви.

DOI 10.34079/2226-3055-2024-17-30-119-126

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Прізвиська – це імена, які надаються членам певної родини, товаришам по грі, друзям і колегам, та виконують важливу соціальну функцію. Вони ілюструють особливості особистості та зовнішнього вигляду або виступають так-званими «капсульними історіями» відображаючи та підсилюючи якийсь момент на життєвому шляху певної людини, який можна маркувати як домінуючий (Пальчевська, 2022).

Прізвиська є неофіційними назвами. Неофіційні назви виникають з потреби максимальної ідентифікації особи, яку не можуть задовільнити офіційні назви, зважаючи на їх лексичну обмеженість та морфологічну петрифікацію, з потреби не лише точної вказівки на денотат, а й його характеристики, вказівки на відношення до інших членів суспільства загалом та мікроколективу зокрема (Вербовацька, 2017).

Народна мовна картина світу, яка втілює народну культуру, багато в чому реалізується через «наївні», міфологічні уявлення про світ. Цей варіант національного образу світу один з найбільш значущих для будь-якого етносу. Тому під народною мовною картиною світу ми розуміємо систему традиційно-народних уявлень про світ, відображену в сукупності територіально-соціальних комунікативних засобів (Пальчевська, 2018).

За даними Кембриджської енциклопедії англійської мови, слово прізвисько вперше зафіксовано в 15 столітті: *an eke name* «ім'я еке» (староанглійське *eke*, «також»), та було ще одним або додатковим ім'ям, яке використовувалося для вираження суб'єктивної оцінки, як-от знайомство, прихильність та насмішка. Прізвиська зазвичай застосовуються до людей, але місця та речі також могли мати їх (Crystal, 1997).

Особисті прізвиська є найпоширенішими серед дітей, але будь-яка згуртована група може виступати творцем прізвиська (наприклад, члени сім'ї, спортивної команди або армійського підрозділу). Люди, яких, як правило, називають особливими друзями чи ворогами, представники влади (вчителі, офіцери, політики) і будь-хто, хто здобув популярність (особливо злочинці). Деякі прізвиська стали асоціюватися з окремими прізвищами. Так, англійське *Chalky* асоціюється із *White*, *Nobby* із *Clark*, *Spider* із *Webb*, а *Spud* із *Murphy*. Деякі імена також мають стандартні прізвиська: *Chuck* (*Charles*),

Menace (Dennis), Spike (Michael). Колір волосся (*Ginger*) або його відсутність (*Baldy*), окуляри (*Four-Eyes*), розмір (*Tubby*) та інші особливості статури або поведінки вже давно є основним джерелом появи прізвиськ (Crystal, 1997).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Прізвиська як елементи неофіційного антропонімікону є об'єктами досліджень як вітчизняних, так і закордонних вчених. Проблемам семантики прізвиськ присвячено праці Антонюк О. В. «Сучасні прізвиська Донеччини (семантика і структура)» (Антонюк, 2011), Забуранної М. С. «Неофіційна антропонімія мешканців сіл Соколівка та Левків Крижопільського району Вінницької області» (Забуранна, 2015), Кравченко Л. О. «Сучасні прізвиська Полтавщини» (Кравченко, 2009), Лесюк М. «Прізвиська жителів гуцульських сіл» (Лесюк, 1998). Народні прізвиська зафіксовано у Словнику Грінченка (Грінченко, 1927–1928) та словнику англійських діалектів Дж Райта (EDD Online, n.d.), вийшли друком «Словник прізвиськ північно-західної України : у 3-х т. (Аркушин, 2009) та Словник прізвиськ жителів межиріччя Стиру та Горині (Шульська, 2008).

Метою цієї розвідки є комплексний лінгвокультурний аналіз народних прізвиськ англійської та української мови. **Завдання** дослідження – виокремити та проаналізувати семантичні моделі творення та функціонування прізвиськових номінацій англійській та українській мовах.

Дослідження у зіставному аспекті лінгвокультурологічної семантики народних прізвиськ кінця XIX та початку XX століть на матеріалі близько неспоріднених мов не представлено у сучасному українському мовознавстві, що й зумовлює **актуальність** дисертації.

Виклад основного матеріалу. Прізвисько, як непряма номінація людини, виокремлюється у більшості випадків на ґрунті метафоричного переносу якоїсь домінантної ознаки, яка стає мотиваційною.

Велика кількість прізвиськ у народній мові виникають на основі зовнішніх характеристик людини. До останніх відносимо номінації на позначення низької та повної людини: англ. *bulfy*, «низька, товста, черевата людина», *bulf*, «товста людина, особливо дитина», *bulfart*, «велика, незграбна людина» (EDD Online, 2022).

Лексема *gramp* є діалектним усіченням від *grandpa* та використовується на позначення низького, не обов'язково старого чоловіка. Прізвисько *rabbit-hund*, буквально: гончак, який ловить кролів, номінує худу людину у слабкій фізичній формі, найчастіше застосовують у контексті дітей. Номінація *bang-up* іноді використовується як прізвисько людини, яка репрезентує себе дуже сильною, багатою. За даним етимологічного словника номінація увійшла у вжиток з 1810 року зі значенням «чудовий, вищого ґатунку, стильний» та є скороченням ідіоми *bang up to the mark* зі значенням стандарту досконалості (Etymonline, 2024). В українській мові цій характеристиці відповідають номінації *Губрій, Губань*. «*Губрієм прозвано його за те, що був вельми багатий і добре губатий*» (Грінченко, 1927 – 1928).

На позначення гіперактивної людини використовували прізвисько *малпа*, яке виникає за рахунок паралелі поведінки людини до поведінки тварини: *Був там один, що його прозвали Малпою, швидкий та верткий, що й з під ступня викрутиться* (Грінченко, 1927 – 1928).

Blether o' saam прізвисько лисої людини, де компонент *bladder* пишеться також *bledder*; *blether* в англійських діалектах позначає щось кругле та порожнисте, наприклад м'яч, дуду, гаманець (EDD Online, n.d.).

В українській народній мові зустрічаємо номінацію *Булета*, яка утворилась від народної назви *булки* та використовується на позначення безволосої людини «*Голова була голена, тільки оселедець спереду (його через те й прозвали булетою, що в його голова була так як булка обголена)*» (Грінченко, 1927 – 1928).

Непропорційність розмірів голови концептуалізується в лексемі *лобко* «*Лобастий*

человѣкъ, человекъ съ большимъ лбомъ. У моего батька був великий лоб, ток його і прозвали лобком» (Грінченко, 1927 – 1928). Вади обличчя прослідковуються в номінації *Шрам* «Як прозвали його Шрамом, то й забули реєстрове його прізвище» (Грінченко, 1927 – 1928).

Номінація *bod* з першим значенням карлик використовується як прізвисько низької людини *bod* «людина» скорочене від *body* (EDD Online, n.d.). Руду людину прозивають *brindy* (EDD Online, n.d.). Лексема походить від прикметника *brindled*, який використовувався на позначення рябих коней, корів та собак від середньоанглійського *bren* «коричневий колір» (13ст.). Лексема *buggie* має перше значення «сумка з овечої шкіри без вовни», що мотивує використання номінації як прізвиська на позначення людини з великим черевом (EDD Online, n.d.).

Здавна люди з більш розвиненою лівою рукою (*coochy-handed*, *coochy-pawed*) вважались незграбними, що концептуалізується у прізвиських на позначення незграби: *Coochy-paw*: Git away, dü, yü cüchy-pawed little twoad! (EDD Online, n.d.); *corkey* «ліворукий», походить від *sawking*, яке вживається у формах *kyawking*, *kyawketing* «незграбний» (EDD Online, n.d.). Іншою назвою лівші є *kittagh* або *kittagh-handed adj.* Also in forms *kithogue* Cav.; *kitthogue*, *kittogue* s.: He was nicknamed *Kitthouge*, Carleton *Traits Peas. Coll 'Kittagh,' the nickname of Colla Macdonnell (c. 1600). s.Don. Simmons Gl. (1890)* (EDD Online, n.d.). Лексема походить від ірландського *ciotach*, шульга, *ciotóg*, ліва рука.

Про непропорційно складену, маленьку, з короткими ногами людину кажуть *Crootles*, або *Crootlie* (EDD Online, n.d.). Номінація *croot*, вживається у формах *krute*, *crute* та має наступні лексико-семантичні варіанти: «дрібна, слабка дитина», «наймолодша пташка зі зграї», «найменша свиня з приплоду».

Номінація *crutches* в англійській мові використовується на позначення милиць, відповідно *crutchy* прізвисько людини, яка ходить на милицях (EDD Online, n.d.).

Daddy-long-legs – народна назва довгоніжкових або караморових комарів, тіпулідів, використовується як прізвисько довгоногого хлопця (EDD Online, n.d.).

Однооку або косооку людину прозивають: *gunny* або *gunner* 'Noo than, gunner, what's thoo ta deea wi't?' (EDD Online, n.d.). Номінація походить від лексеми *gun* «рушниця». У внутрішній формі номінації концептуалізується закриття одного ока під час прицілювання з вогнепальної зброї: «Used as a nickname, shouted by boys after the afflicted person. Slang. If a poor fellow has the misfortune to lose an eye, he gains the name of 'gunner,'» (EDD Online, n.d.).

Hilchy – прізвисько кульгавої людини, від *hilch* – кульгати: «He swoor 'twas *hilchin* Jean M'Craw» (EDD Online, n.d.).

Про людину з однією рукою кажуть – *fisty*, *de fist* «кулак» (EDD Online, n.d.).

Номінація *giblets* в англійських діалектах має значення «шматочки, уламки, клапти, лахміття» використовується у двох протилежних смислах «прізвисько дуже товстої людини», «прізвисько для худорлявої, довгої, кістлявої людини» (EDD Online, n.d.).

Лексема *murt* має також діалектні форми *moort*, *moot mort*. [mært.] має перше значення маленька риба сайда, яка прожила лише 6 місяців (тривалість життя сайди становить 30 років). Відповідно, як прізвисько ця номінація використовується на позначення маленької людини або малої дитини. Norw. dial. *murt*, мала риба; *murta*, ловити малу рибу; ON. *murta*, вид малої форелі (EDD Online, n.d.).

У діалектному та розмовному мовленні Шотландії та Англії наймолодшого члена сім'ї кликали *nipper* (варіант написання *knipper*) (EDD Online, n.d.). За даними етимологічного словника англійської мови *nipper* «маленький хлопчик», початково, той, хто виконує доручення та роботу по господарству для робітників, можливо, від значення «кишеньковий злодій, той, хто «щипає» майно інших людей», де *nip* (v.) походить від *nippen*, «різко вщипнути; раптово вкусити», від середньо-нижньо-німецького *nipen*

«щипати, відщипувати малі шматочки» (Etymonline, 2024).

Про кульгаву людину кажуть *horru*, звідси *to go horru* – дуже кульгати. Серед робітничого класу кульгавих людей часто прозивали *Oppu*, наприклад *Oppu Smith*, що позначає якогось коваля, який трохі кульгає (EDD Online, n.d.).

Манера одягатись концептуалізуються у наступних прізвиськах: *brungi-queedin*, буквально білогрудий, використовується як прізвисько чоловіка, що носить білий жилет, або спідню сорочку (EDD Online, n.d.).

Показовою є номінація *Байда* з першим значенням «*Гуляка, безпечний чоловік*». *Байди бити. Бить баклуши* та другим «*прозвище неуклюжей жінчини*» (Грінченко, 1927 – 1928). Аномальну поведінку людини відображено в юкстапозиті *Не-міній-корчма*, «Прозваніє п'яниці» (Грінченко, 1927 – 1928).

Grey-coat – прізвисько сільського мешканця, одягненого в сіре пальто: *Cum. Two grey swoats were down at t'last Whiteheaven Show, Dickinson Remains (1888)* (EDD Online, 2022). Як звуконаслідування утворилась номінація *Віштяк* «Прозваніє подольського крест'янина ближче кь Каменцу за то, что, погоня лошадей, кричатъ: віштя!» (Грінченко, 1927 – 1928).

Низький соціальний статус асоціюється з діркою для зберігання дігтю: *Мазниця, -ці, ж. Лагунка (для держання дегтя). Така біла, як мазниця. Ном. № 2) Презрительное прозвище мужика. Чи ти ж, мазнице, вчився в школі? чи ти ж тямии далі од свого носа? — А ти, паскудо! Думаєш, як начепив хустку на шию, та почепив гудзя на груди, то вже маєш право глузувати з нас, дражити нас мазницями! Левиц. Пов. 182. 3) Черная большая барашковая шапка съ суконнымъ дномъ. Подольск. и части Волынск., Люблин. и Стъдлецк. г. Чуб. VII. 414. Ум. Мазничка. Натє і мою мазничку на дьоготь. Чуб. I. 264* (Грінченко, 1927 – 1928).

Стиль поведінки втілюється у номінаціях, які можна віднести до негативно конотованих. Як от *посмітюх*: *Прозвать, дать насмѣшливое прозвище. Подавав прізвища усім сусідам: одного продражнив посмітюхом.* (Грінченко, 1927 – 1928). Про людину, що багато говорить кажуть *Клапач*, -ча, м. 1) Прозвище собаки (сь більшими ушами?). Вх. Зн. 25. 2) Болтунь. Желех. 3) Родь кривого ножа. Вх. Уг. 244. Ум. Клапачик (Грінченко, 1927 – 1928).

Прізвиська, утворені від назв професій, є одними з найпоширеніших, як в українській, так і в англійській народній мовній картині світу. Так, в українській мові до останніх відносимо номінації *Мацукелі* «*В першій половині XIX в. був у самбірськїм окр. полк Мацукелі, який селяни звали «марцугелями»* (Грінченко, 1927 – 1928). Номінація *Бундзик* «*оть бундз. Во 2-мъ значеніи употребляется какъ прозвище для рекрутовъ, которыхъ сильно стригли въ прежнее время. Відобрали го до бундзиків»* метафоризує форму грудки сухого сиру в зачіску людини і далі у професію: *Бундз, дза, м. Молодой овечій творогъ. Шейк. Большой кусокъ овечьяго сыру* (Грінченко, 1927 – 1928).

Номінація *Алилуйко* «*Насмѣшливое прозвание духовнаго лица. (Галиц.)*». утворюється за асоціацією зі словами з молитви, які часто використовуються у проповідях (Грінченко, 1927 – 1928). Інше прізвисько священника – *Галахура* «*Насмѣшливое прозвание лица духовна го званія или его домочадцевъ. Екатериносл.*». Номінація *Галаха* арамейського походження від кореня גָּלַח «ходіть», якому було надано значення «прийнятий путь, закон». Зрозумілий спочатку як постанова або рішення у Мішні, термін *Галаха* став згодом позначати всі правові і релігійні системи Юдаїзму (Грінченко, 1927 – 1928).

Лексема *Книш*, -ша, має наступні значення: 1) Родь хлѣба сь завороченными внутрь краями и смазаннаго свинымъ саломъ или коноплянымъ масломъ. Певна піч паляниць, посередині книш. У гуцуловъ въ книш кладется смѣсь изъ варенаго картофеля, овечьяго сыру, смѣшаннаго сь петрушкою, чеснокомъ и пр., а сверху масло или солонина. Шух. I. 143. 2) Пренебрежительное прозвище священниковъ и дьячковъ. 3) Камковый верхъ

м'яховай шапки галицького міщанина, видаючийся надъ опушкой въ формѣ книша. Гол. Од. 18. 4) мн. Родъ вышивокъ на рубахѣ. (Грінченко, 1927 – 1928).

Thoom-bumpers прізвисько стригалів з серпом, походить від *thumb* великий палець руки (EDD Online, 2022).

Howky – прізвисько гірняка, шахтаря : *Before two hours had passed the 'Howkies' occupied Morpeth in overwhelming force. Some of the burghers of that town have contemptuously invented for them the nickname of 'Howkies,' which the miners have accepted with a certain grim dignity, Dy. News (Sept. 30, 1872); Though Tommy's a Howkie, he'll show them he can Discuss wi' the wisest, behave like a man, Elliott Pitman gane te Parliamint*(EDD Online, n.d.).

Buttery-Willie-Collie є прізвиськом для студента Абердінського університету, де *buttery*, - *butterfly* метелик (EDD Online, n.d.).

Fluz-wood – прізвисько, яке застосовували говорячи про незграбного столяра, де *fluz* спотворити, за щербити (EDD Online, n.d.).

Dozy або *dozy moll* прізвисько повії, де *dozy* елегантно одягнена жінка: *'Dozy' was used some 40 years ago as a nickname of one of the street-walkers of Exeter, 'Dozy Moll'* (EDD Online, n.d.).

Maletote – прізвисько, яке використовували солдати та матроси на колег з інших корпусів, похідне від *matelot*, запозичене з середньофранцузької зі значенням моряка, сусідній корабель у строю (EDD Online, n.d.).

Prick-the-clout loon, зневажливе прізвисько для кравця; *de loon* наймовірніше спотворене *loom* ткацький верстат. Схожу мотивацію має номен *Ниткоплут* «Путаючий нитки (презрительное прозвание ткача). Ой ти ткач, ниткоплут, а я королівна» (Грінченко, 1927 – 1928).

Scrimple-hard-scraes є прізвиськом шевця, який робить черевики з поганої шкіри, які мають тенденцію зморщуватися і ставати твердими, де *scrae*, *scray*, *skrae*, *screa* черевик, особливо старий і зморщений: *A certain shoemaker, from his making shoes of bad leather, which were apt to shrivel and become hard, got the nickname of Scrimple-hard-scraes* (EDD Online, n.d.).

Чоботар в українській мові номінували *Тягнишкіра*, *тягнишкура* «Растягиваючий кожу – шутливое прозвание сапожника» (Грінченко, 1927 – 1928).

Shut-knife carpenter, (з-поміж столярів) прізвисько столяра, основним інструментом якого є кишеньковий ніж (EDD Online, n.d.).

Young snipper-snapper часто було шкільним прізвиськом сина кравця, де *snipper-snapper*, маленька, нікчемна, зарозуміла людина; *молокосос*, *нахабна* *молодь* (EDD Online, n.d.).

Номінації *Stitch*, *stitchum* «стібка, шов» використовувалась як прізвисько шевця: *Had ye but tauk'd about the yarn, The needle, or the clout, Then Stitch an' I had try'd to learn To gien ye word about. Rnf. Stitchum... hinted as muckle, As mine was a back something fashious to fit, Young Lochlomond (1872)* (EDD Online, n.d.).

Tiffler Jack – прізвисько слюсаря в Конгерстоуні, через винахідливість та вміння конструювати низку дрібних приладів, де *Tiffler*, дрібниця (EDD Online, n.d.).

Показовими вважаємо етнічні прізвиська, які відображають ставлення носіїв народної мови до інших національно-етнічних груп: *Халамаїдол*, -ла, м. *Брань*. *Ах ти халамаїдол! Екатериносл. у. Слов. Д. Эварн. Халаман*, -на, м. *Батракъ? Сам пан, сам халаман. Чуб. I. 278. Халамей, мая, м. Прозвище для еврея. Жид, жид-халамей, повисився на щабель. Подольск. г. Халамід*, -да, м. = *Халамей. ЕЗ. V. 151. Халамидник*, -ка, м. *Оборвышь, босякъ. Мир. ХРВ. 296. Халамій*, -мія и *халамінъ*, -ня, м. = *Халатей. Жид, жид халамій (халамінъ) повисивсі на ремінь; Недобломок*, -мка, м. 1) *Предметъ не совсъмъ сломанный, надломленный. Миусск. окр. 2) Употребляется какъ презрительное название людей, потерявшихъ отчасти свою національность подъ натискомъ чужой:*

«Гетьманцы дразнить Подолянь недоляшками, а Подоляне гетьманцевъ московськими недоломками». (О. 1861. X. Свид. 44). Були (пани) москалі й московські недоломки. Мир. ХРВ. 356 Мадзур, -ра, м. 1) Прозваніє малороссовъ, исповѣдующихъ католическую вѣру. Подольск. г. О. 1861. X. Свид. 44. 2) Большая крыса, пасюкъ, *Mus decumanus*. Подольск. г. О. 1861. X. Свид. 44. Вх. Пч. II. 6 Дев'ятденник, -ка, м. У жителей галицк. покутъя: бранное прозвание мазуровъ, которые будто бы 9 дней послѣ рожденія бываютъ слѣпы. Kolb. I. Бацькун, -на, м. Прозвище бѣлорусса. Ном. № 743 (Грінченко, 1927 – 1928).

Опозиція свій/чужий реалізується у лексемі Куркуль, -ля, м. Пришлый, захожий изъ другой мѣстности человекъ, поселившийся на постоянное жительство. Екатер. г. Залюбовск. Слов. Д. Эварн. Въ Чигир. у. — прозвище, даваемое въ насмѣшку мѣщанами казакамъ черноморцамъ (Грінченко, 1927 – 1928).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Прізвиська – це імена, які надаються членам певної родини, товаришам по грі, друзям і колегам, та виконують важливу соціальну та лінгвокультурну функції. Нами виокремлено наступні лексико-семантичні групи прізвиськ: зовнішні риси людини, риси характеру, розум/дурість, віднесеність людини до певної професійної групи, соціальний статус, територіальну розміщеність.

Перспективним вважаємо здійснення характеристики мотиваційних моделей творення прізвиськ в народній мові: фонетична, морфологічна, мотивація на основі етимології, наївна етимологія, мотивація на основі запозиченої лексики та ін., а також виявлення екстралінгвальних чинників (природно-географічних, культурно-історичних, міфологічних, релігійних і т.п.), що впливають на специфікацію образності прізвиська у певній народній мовній картині світу.

Бібліографічний список

- Антонюк, О. В., 2011. *Сучасні прізвиська Донеччини (семантика і структура)*. Кандидат наук. Дисертація. Донецький національний університет.
- Аркушин, Г. Л., 2009. *Словник прізвиськ північно-західної України у 3-х т.* Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки.
- Вербовецька, О., 2017. Індивідуальні прізвиська, мотивовані внутрішніми ознаками та особливостями поведінки носія (на матеріалі антропонімії Тернопільщини). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Сер. Мовознавство*, 1(27), с. 72–76.
- Грінченко, Б., 1927–1928. *Словник української мови* [у 3 т.]. Київ : Горно.
- Забуранна, М. С., 2015. Неофіційна антропонімія мешканців сіл Соколівка та Левків Крижопільського району Вінницької області. *Філологічні студії: зб. наук. пр. студ. ОНУ імені І.І. Мечникова*, 6, с.53–60.
- Кравченко, Л. О., 2009. Сучасні прізвиська Полтавщини. *Studia Slavistica: Ономастика. Антропоніміка*, 9, с. 150–158.
- Лесюк, М., 1998. Прізвиська жителів гуцульських сіл. *Przezwiseka i przydomki w jezykach slowiańskich. Cz. 1. B: S. Warchola (red.) Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej*, s. 227–240.
- Пальчевська, О. С., 2018. Метереологічна лексика та фразеологія у народній картині світу (на матеріалі англійської, української та французької мов). *Славістичні студії. Етнолінгвістика і міжкультурна комунікація*, 5, с. 115 – 125.
- Пальчевська, О.С., 2022. *Лінгвокультурна семантика прізвиськ в народній мові*. Київ: Національний університет «Києво-Могилянська академія». Доступно за: <<https://us02web.zoom.us/j/81773318973?pwd=VFdRa2ZNdXIQRjUvamhwUGZVajI0Zz09>>. (Дата звернення: 14.03.2024).
- Шульська, Н., 2008. *Словник прізвиськ жителів межиріччя Стиру та Горині*. Луцьк : Волинська обласна друкарня.

- Crystal, D., 1997. *The Cambridge Encyclopedia of Language* (2nd ed.). Cambridge : Cambridge University Press.
- EDD Online, n.d. Innsbruck EDD Online 4.0. Based on Joseph Wright's English Dialect dictionary (1898 – 1905) [online] Available at: <https://eddonline4-proj.uibk.ac.at/edd/about.html/>. (Accessed: 14.03.2024).
- Etymonline, n.d. Online etymology dictionary [online] Available at: <https://www.etymonline.com/>. (Accessed: 14.03.2024).

References

- Antonyuk, O. V., 2011. *Suchasni prizvyska Donechchyny (semantyka i struktura)*. [Modern nicknames of Donetsk region (semantics and structure)]. Candidate of Sciences. Thesis. Donetsk National University. (in Ukrainian).
- Arkushyn, H. L., 2009. *Slovník prizvysk pівnichno-zakhidnoyi Ukraïny u 3-kh t.* [Dictionary of nicknames of north-western Ukraine in 3 vols]. Lutsk: Publishing house "Vezha" of Lesya Ukrainka Volyn National University. (in Ukrainian).
- Crystal, D., 1997. *The Cambridge Encyclopedia of Language* (2nd ed.). Cambridge : Cambridge University Press.
- EDD Online, n.d. Innsbruck EDD Online 4.0. Based on Joseph Wright's English Dialect dictionary (1898 – 1905) [online] Available at: <https://eddonline4-proj.uibk.ac.at/edd/about.html/>. (Accessed: 14.03.2024).
- Etymonline, n.d. Online etymology dictionary [online] Available at: <https://www.etymonline.com/>. (Accessed: 14.03.2024).
- Hrinchenko, B., 1927 – 1928. *Slovník ukrajinskoyi movy u 3 t* [Dictionary of the Ukrainian language in 3 vols]. Kyiv: Horno. (in Ukrainian).
- Kravchenko, L. O., 2009. *Suchasni prizvyska Poltavshchyny*. [Modern nicknames of Poltava region]. *Studia Slavica, 9: Onomastics. Anthroponymy*. pp. 150-158. (in Ukrainian).
- Lesyuk, M., 1998. *Prizvyska zhyteliv hutsulskykh sil*. [Nicknames of Hutsul villagers]. *Przezwiska i przydomki in językach słowiańskich. Cz. 1 In: S. Warchola (red.) Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, s. 227–240*. (in Ukrainian).
- Palchevska, O. S., 2018. *Metereolohichna leksyka ta frazeolohiya u narodniy kartyni svitu (na materialy anhliyskoyi, ukrajinskoyi ta frantsuzkoyi mov)*. [Metereological vocabulary and phraseology in the folk world picture (based on the material of English, Ukrainian and French)]. *Slavic Studies. Ethnolinguistics and intercultural communication*, 5. c. 115 - 125. (in Ukrainian).
- Palchevska, O.S., 2022. *Linhvokulturna semantyka prizvysk v narodniy movi*. [Linguistic and cultural semantics of nicknames in the vernacular]. Kyiv: National University of Kyiv-Mohyla Academy. Available at: <https://us02web.zoom.us/j/81773318973?pwd=VFdRa2ZNdXlQRjUvamhwUGZVajl0Zz09>. (Accessed 14.03.2024). (in Ukrainian).
- Shulska, N., 2008. *Slovník prizvysk zhyteliv mezhyrichchya Styru ta Horyni*. [Dictionary of nicknames of the inhabitants of the Styr and Horyn river interfluvium]. Lutsk: Volyn Regional Printing House. (in Ukrainian).
- Verbovetska, O., 2017. *Indyvidualni prizvyska, motyvovani vnutrishnimy oznakamy ta osoblyvostyamy povedinky nosiya (na materialy antroponimiï Ternopil'shchyny)*. [Individual nicknames motivated by internal features and peculiarities of the carrier's behaviour (based on the material of anthroponymy of Ternopil region)]. *Scientific Notes of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Linguistics*, 1(27). c. 72-76. (in Ukrainian).
- Zaburanna, M. S., 2015. *Neofitsiyna antroponimiya meshkantsiv sil Sokolivka ta Levkiv Kryzhopil'skoho rayonu Vinnytskoyi oblasti*. [Unofficial anthroponymy of the inhabitants of Sokolivka and Levkiv villages of Kryzhopil district, Vinnytsia region]. *Philological*

studies: collection of scientific papers of students of the I.I. Mechnikov ONU, Issue 6, pp. 53-60. (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 17.04.2024

Oleksandra Palchevska

LINGUISTIC AND CULTURAL RECONSTRUCTION OF THE NICKNAME NOMINATION IMAGE IN THE ENGLISH AND UKRAINIAN FOLK LINGUISTIC WORLD PICTURE

The investigation proposed deals with the peculiarities of the nicknames linguistic and cultural semantics in the vernacular. Nicknames are names given to the members of a certain family, playmates, friends and colleagues, and perform important social as well as linguistic and cultural functions. We have singled out the following lexical-semantic groups of nicknames: external features of a person, character traits, intelligence/stupidity, belonging to a certain social group, social status, territorial location.

They can illustrate personality and appearance features or act as so-called “capsule stories”, reflecting and reinforcing a certain moment in a person's life that can be labelled as dominant.

Nicknames are unofficial names. Such names arise out of the need for maximum identification of a person, which cannot be satisfied by official names, given their lexical limitations and morphological petrification, out of the need not only to accurately indicate the denotee, but also its characteristics, indications of its relation to other members of society in general and the micro-society in particular.

The vernacular linguistic picture of the world, which embodies the vernacular culture, is largely realised through “naïve”, mythological ideas about the world. This variant of the national image of the world is one of the most significant for any ethnic group. Therefore, we understand the vernacular linguistic picture of the world as a system of traditional folk ideas about the world reflected in a set of territorial and social communication means.

The word nickname was first recorded in the 15th century: an eke name (Old English eke, “also”), and was another or additional name used to express subjective evaluation, such as familiarity, affection, and ridicule. Nicknames are usually applied to people, but places and things could also have them. Personal nicknames are most common among children, but any close-knit group can be the creator of a nickname (e.g., members of a family, sports team, or military unit). People who tend to be called special friends or enemies, authority figures (teachers, officers, politicians), and anyone who has gained fame (especially criminals).

Keywords: *vernacular, nicknames, linguistic and cultural semantics, unofficial names*